

Standpunt Lerarenopleiding (21/04/2016)

VVS pleit voor een hoogkwalitatieve lerarenopleiding, waarin gemotiveerde en goed ingelichte studiekezers¹ steeds voldoende en praktisch ingevulde ruimte krijgen om kundige leraren te worden. Voor VVS kunnen de ingenomen doelstellingen en uitgangspunten niet gerijmd worden met een vermindering van studiepunten in de lerarenopleiding. Elke lerarenopleiding moet in zijn eigen soort kwalitatief ingevuld worden, waarbij de aanvangsbegeleiding de instroom van nieuwe leraren in het werkveld kan versterken en bovendien de lerarenloopbaan kan diversifiëren. Leraar worden moet opnieuw een positieve keuze worden en blijven, VVS pleit daarom ook voor een vermindering van administratieve lasten doorheen de opleiding en loopbaan.

INHOUDSOPGAVE

Inhoud

1. Inleiding.....	2
2. Voor wie?	2
Vrije toegang/geen bindende toelatingsproeven	2
3. Door wie?	3
Duidelijkheid over de instellingen en hun samenwerking	3
4. Wat?	3
Kwalitatieve en evenwichtige opleiding	3
Met Aanvangsbegeleiding.....	4
en sterke Kwaliteitszorg	4
5. Hoe?	5
Planlast en administratie	5
Transparantie en communicatie	5
6. Conclusie	5

¹ Hiermee bedoelen we iedereen die een oriënterende of heroriënterende keuze maakt over zijn/haar studies.

1. INLEIDING

In een prognose naar de toekomstige arbeidsmarkt in het Vlaamse onderwijs geeft het departement Onderwijs en Vorming aan dat de vraag naar competente leraren de komende jaren sterk zal groeien. Vooral in het secundair onderwijs wordt een grote **groei van de aanwervingsbehoefte** verwacht. In het schooljaar 2022-2023 wordt zelfs een verwachte groei van de VTE aanwervingsbehoefte van 35% verwacht tegenover het schooljaar 2014-2015².

Naast de kwantiteit van onze Vlaamse leraren wil VVS ook aandacht vragen voor de kwaliteit van de lerarenopleiding. Naar aanleiding van enkele kernpunten uit het Regeerakkoord Vlaanderen 2014-2019 en uit de Beleidsnota Onderwijs 2014-2019 werkt het kabinet de laatste maanden intens samen met alle betrokken partijen. VVS wil met dit standpunt haar zwaartepunten formuleren en zal deze ook blijven verdedigen bij de komende beleidsontwikkelingen.

In dit volgende standpunt wordt eerst ingegaan op de **doelgroep** van toekomstige leraren voor wie de lerarenopleiding wordt georganiseerd. Een tweede punt betreft de **instellingen** door wie deze georganiseerd wordt en hoe VVS de samenwerking hiertussen graag zou zien. In een derde punt bespreekt dit standpunt de **inhoud van de lerarenopleiding** en geeft VVS gehoor aan enkele veel besproken sterktes en zwaktes. Tot slot worden nog enkele opmerkingen verzameld over de manier waarop de instellingen volgens VVS de verschillende lerarenopleidingen zouden kunnen of moeten organiseren.

2. VOOR WIE?

VRIJE TOEGANG/GEEN BINDENDE TOELATINGSPROEVEN

Voor VVS is het van groot belang dat de lerarenopleiding opnieuw een **positieve keuze wordt voor gemotiveerde studenten**. Daarom wil VVS ook in dit standpunt pleiten voor een breed en kwalitatief oriënteringstraject. Studiekezers helpen om een **sterkere inhoudelijke en gemotiveerde keuze** te maken, kan alleen via een goed uitgedacht traject waarin alle relevante partijen betrokken zijn. Cruciaal hierbij is ook het verspreiden van correcte informatie om deze keuze te kunnen maken. Zo kan **objectieve informatie** over slaagcijfers of beroepskansen een helderder beeld schetsen aan studiekezers en ze helpen een geïnformeerde keuze te maken. Studenten en cursisten zien vandaag het bos door de bomen niet meer in alle verschillende opties om leraar te worden. Het keuzeproces wordt door deze onduidelijkheden sterk gecompliceerd, opleidingen kunnen niet op een transparante manier met elkaar vergeleken worden.

Daarnaast gaat VVS ervan uit dat de lerarenopleidingen ervoor zorgen dat studenten gevormd worden tot competente leraren door het aanwezige talent en engagement om te zetten in goede vaardigheden en attitudes. Aangezien van een startende student-leraar nog niet verwacht mag worden dat hij/zij reeds over deze vaardigheden en attitudes beschikt, is VVS dan ook uitdrukkelijk gekant **tegen elke vorm van bindende toelatingsproeven** bij de lerarenopleiding.

²http://www.ond.vlaanderen.be/beleid/personeel/files/2015_11_19_WEB_Toekomstige_arbeidsmarkt_voor_onderwijspersoneel_in_Vlaanderen_2015_2025.pdf

Om alle kinderen, jongeren en alle andere lerenden in onze maatschappij op een inclusieve manier op te nemen in ons onderwijs, is het ook noodzakelijk dat een **diverse groep** van gemotiveerde studenten aangetrokken wordt door het lerarenberoep. VVS vraagt dan ook werk te maken van de beeldvorming van leraren en het beroep zowel in perceptie als in praktijk op te waarderen.

3. DOOR WIE?

DUIDELIJKHEID OVER DE INSTELLINGEN EN HUN SAMENWERKING

Vandaag hebben de diverse lerarenopleidingen elk hun sterke kanten. Het is hier van belang dat deze sterktes behouden en gedeeld worden zodat alle opleidingen aan kwaliteit winnen. Vandaag leeft vaak grote verwarring over de verschillende lerarenopleidingen in de drie verschillende aanbieders (universiteiten, hogescholen en CVO's). VVS vraagt dat elke opleiding zijn **eigenheid** kan behouden, duidelijk geïntegreerd in het **Vlaamse Kwalificatie Systeem** (VKS). VVS staat dus achter een inschaling van alle lerarenopleidingen in dit VKS zolang dit de transparantie naar studenten toe verbetert. VVS vraagt bovendien snel duidelijkheid over de inschalingsplannen en sterke communicatie over de gevolgen van deze hervorming voor elke onderwijsinstelling. De **meerwaarde van de samenwerking** tussen zowel de hogescholen, CVO's en de universiteiten moet in dit geïntegreerde aanbod dan ook duidelijk aan bod komen.

Het aanbod moet dus minder versnipperd georganiseerd worden, zodat studenten een duidelijk overzicht kunnen vinden en een studieloopbaan tot leraar kunnen uitstippelen.

4. WAT?

KWALITATIEVE EN EVENWICHTIGE OPLEIDING

Het is voor VVS van groot belang dat de hervorming van de lerarenopleiding draait om kwaliteit, niet om economische efficiëntie. In verschillende voorstellen werd besproken om de omvang van de lerarenopleiding te beperken om de drempel voor mogelijke leraren te verlagen. Voor VVS bestaat een inhoudelijk én praktisch sterke opleiding uit een geïntegreerde lerarenopleiding van minstens 180 studiepunten, een geïntegreerde master (bv. educatieve master) van minstens 120 studiepunten en een specifieke lerarenopleiding van minstens 60 studiepunten. Voor VVS kan de aantrekkelijkheid van de lerarenopleiding op verschillende andere manieren verhoogd worden dan door het aantal studiepunten te verlagen. VVS staat daarom achter het principe om de **lerarenopleiding opnieuw op te waarderen** zodat deze hopelijk ook bijdraagt tot de opwaardering van het lerarenberoep en zo ook de interesse van meer studenten opgewekt wordt. Voor VVS bestaat deze strategie zeker **niet in de eerste plaats uit het verlagen van het aantal studiepunten**. Bovendien past het verlagen van het aantal studiepunten tot minder dan 60 of 120 studiepunten voor een masteropleiding ook niet in het kader van het Europese Bologna-akkoord³.

³ http://ec.europa.eu/education/ects/users-guide/docs/year-2009/ects-users-guide-2009_en.pdf

Zonder voorbij te gaan aan de sterktes en focus van de instelling die ze aanbiedt, vraagt VVS in elke lerarenopleiding aandacht voor een **evenwicht tussen kennis en praktijk**. De aandacht voor kennis over verschillende evoluerende aspecten van ons onderwijs zoals diversiteit, functiebeperkingen, klasmanagement, schoolbeleid en de grootstedelijke context is aan te moedigen maar VVS wil ook geen louter theoretische kennisoverdracht in de opleidingen. Een goed evenwicht tussen het leren van de cruciale basics van experts en het zelf ervaren van deze nieuwe werkelijkheid is de enige manier om hierover te leren en blijven leren. We moeten studenten niet enkel wapenen met de nodige kennis maar ook met de competenties deze in de praktijk te gebruiken.

Ook de afweging tussen **vakkennis en didactiek** en liefst de integratie hiervan hoort met elke betrokken partij besproken te worden om onze studenten zo goed mogelijk voorbereid in het werkveld te sturen. Ook wanneer studenten aangemoedigd worden om zelf onderzoek te voeren over didactisch handelen moet steeds bewaakt worden dat de effectieve praktijk hiermee niet in de schaduw verdwijnt. Een leerkracht moet dus altijd zowel vakinhoudelijk, vakdidactisch en algemeen didactisch sterk staan, wat niet tegenhoudt dat leerkrachten zichzelf in een schoolgemeenschap kunnen gaan specialiseren.

MET AANVANGSBEGELEIDING

Hoge drop-outcijfers tonen onomstotelijk de nood aan kwaliteitsvolle aanvangsbegeleiding. Deze moet wel plaatsvinden na een kwaliteitsvolle opleiding. Deze aanvangsbegeleiding mag voor VVS dus **nooit een vervanging zijn voor stage of praktijken** die eigenlijk in de opleiding thuishoren.

VVS pleit voor een sterke aanvangsbegeleiding, voor elke afgestudeerde student of cursist, en ziet hierin ook mogelijkheden voor meer ervaren leraren om hun loopbaan meer te gaan diversifiëren. Voor VVS is het van groot belang dat deze aanvangsbegeleiding de ruimte krijgt en dat de mentor-leraren zo min mogelijk belast worden door extra administratieve lasten. De huidige **administratieve vraag** op leraren moet worden teruggeschroefd om ruimte te voorzien voor dit mentorschap. Hoewel vandaag in het werkveld reeds inspanningen worden geleverd bij de intrede van een nieuwe collega, is hier meer structurele ondersteuning voor nodig. Wanneer we afgestudeerde leraren niet voldoende begeleiden bij het betreden van de arbeidsmarkt, mogen de hoge drop-outcijfers⁴ ons niet verbazen.

EN STERKE KWALITEITSZORG

De eisen die aan de lerarenopleiding worden gesteld vragen om een sterk systeem van kwaliteitszorg. Met de hervorming van het kwaliteitszorgsysteem zal de **interne kwaliteitszorg** van groot belang zijn bij de actualisatie van de basiscompetenties en het beroepsprofiel van de leraar.

⁴ http://www.ond.vlaanderen.be/beleid/personeel/files/AMR_2013.pdf

5. HOE?

PLANLAST EN ADMINISTRATIE

VVS wil vragen dat de hervorming van de lerarenopleidingen leidt tot een **vermindering van de planlast en administratie**. Deze werkt op dit moment niet alleen remmend voor de studenten, maar ook voor stageplaatsen en instellingen. Op dit moment worden veel studenten en cursisten gedemotiveerd omdat ze vaak meer bezig zijn met de administratie dan met het lesgeven zelf. Bij een versterking van het beleid van de lerarenopleidingen moet dit een prioriteit zijn.

Samenwerking tussen de instellingen en het werkveld moet de opleiding versterken en de studenten maximale leermogelijkheden aanbieden. Zowel de instelling als de stageplek moet hier verantwoordelijkheid voor dragen. Nieuwe leraren moeten kunnen lesgeven en niet bedolven worden onder administratief werk.

TRANSPARANTIE EN COMMUNICATIE

VVS vraagt uitdrukkelijk dat **transparantie en sterke communicatie** expliciete doelstellingen vormen van de hervormde lerarenopleiding. Dit is immers een zeer belangrijk en problematisch punt vandaag. Zowel bij de instroom van nieuwe studenten, zoals dit reeds werd besproken, als tijdens de opleiding is er vaak meer communicatie en transparantie nodig tussen instellingen onderling en naar de studenten toe. Zo blijkt het regelen van de **stageplaats** zeer vaak een pijnpunt zowel wanneer de instelling zelf de stageplek regelt als wanneer de student dit zelf doet. Beide werkwijzen zijn te verdedigen maar VVS wil in beide gevallen met aandrang vragen om meer communicatie. Bovendien is deze transparantie ook zoek bij de **latere aansluiting in het werkveld**.

6. CONCLUSIE

VVS blijft pleiten voor een kwalitatieve lerarenopleiding van 60 of 120 studiepunten met een aanvangsbegeleiding om topkwaliteit te verkrijgen en de instroom van jonge leraren in het werkveld te versterken. Voor VVS moet de hervorming van de lerarenopleiding voor elke student én onderwijsinstelling op een transparante manier verlopen zodat elke potentiële leraar zich aangetrokken voelt tot het lerarenberoep.